

■ Filip:

Under Guds spesielle ledelse

AV OLAV MYKLEBUST

I den første fasen av Filips virke var Filip stadig underveis. Han bosatte seg ikke i Samaria. Etter å ha virket der noen tid, fikk han beskjed fra en budbærer fra Herren om å begi seg til en øde veistrekning på veien mellom Jerusalem og Gasa syd for Jerusalem. Her ble han oppfordret til å holde seg tett opp til vognen til en etiopisk evnukk. Fra utskuddsgruppen Samaritanere ledes han nå til en enkeltperson som også hadde en diskvalifiserende skavank.

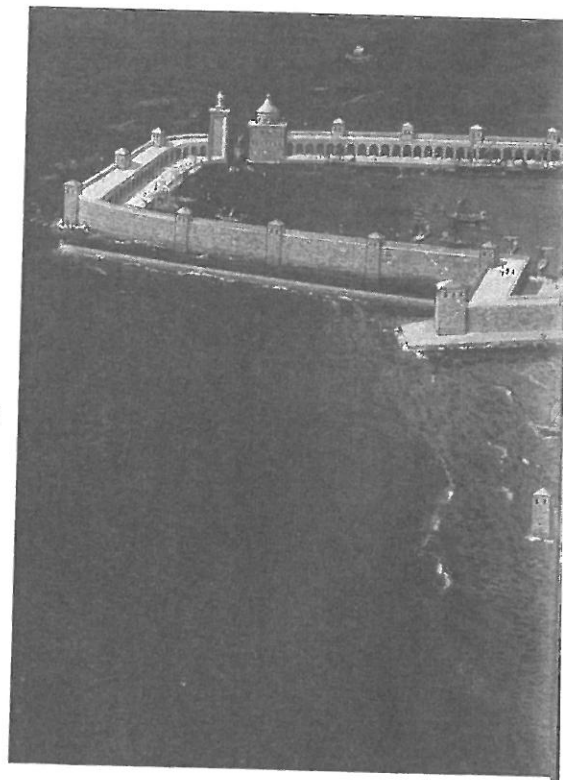
En evnukk er en kastrert mann og dermed ikke lenger "et skikkelig mannfolk". I orienten ble evnukker særlig benyttet som haremsvoktere. Men de kunne også inneha høye statsbeter. Denne evnukken hadde en fremstående stilling som skattmester og hoffmann hos den etiopiske dronningen Kandake. Han omtales som en hedning av god tro. Han var gudfryktig og hadde vært i Jerusalem for å tilbe. Nå var han på vei hjemover. Som skattmester hadde han tydeligvis også økonomisk evne til å skaffe seg i alle fall utdrag fra en av Israelfolkets hellige bokruller med på reisen. Da Filip dukket opp, satt han i vognen og leste og grunnet på ordene om Herrens lidende tjener.

"Lik sauene som føres bort for å slaktes, lik lammet som tier når det klippes, åpnet han ikke sin munn. Da han var fornedret, ble dommen over ham opphevet. Hvem kan fortelle om hans ætt? For hans liv er tatt bort fra jorden."
(Apg 8, 32-33)

Som nevnt hadde denne hoffmannen en fysisk skavank som diskvalifiserte ham som mann. Kastrasjonen hadde tatt fra ham hans manndom. Kan hende var hans egen fysiske skade foranledningen til hans spesielle interesse for det avsnittet han leste om Herrens lidende tjener. Kjente han der igjen mye av sin egen sorg som kastrert evnukk -? Også han var "klippet" likesom lammet. Også han var fornedret. Heller ikke han hadde eller kunne få noen ætt etter seg. I en kultur hvor progegnesi, det å få etterkommere, var overordentlig viktig, var hans liv tatt bort fra jorden. Men i teksten han leste, sto det at dommen over ham var opphevet.

Hvem handlet profetien om? Talte profeten om seg selv eller om en annen? Dette spurte han Filip om - kanskje gjalt ordene også ham selv - en gudfryktig tjener for sin Herre?

Fortellingen sier ikke direkte at dette var evnukkens horisont, men de anførte refleksjoner er nærliggende. Som svar på evnukkens spørsmål forkynte Filip evangeliet om Jesus for ham ut fra skriftstedet. Dommen over Jesus var blitt opphevet gjennom oppstandelsen fra de døde. Men samtidig hadde Jesus også opphevet fornedrelsesdommen over evnukken og også inkludert ham i det evige liv. Intet, hverken at han var evnukk eller hedning, var til hinder for at han kunne bli døpt til Jesu Kristi

navn. Dåpen skjedde så på et sted hvor det var vann, og evnukken fortsatte lykkelig sin reise hjem til Etiopia.

Der har han trolig vitnet om Jesus og grunnlagt en etiopisk kirke. I alle fall tilbakefører den etiopiske kirke sin opprinnelse til denne evnukken og regner seg dermed som den eldste hedningekristne kirke. Etioperens mottagelse av den kristne tro og hans dåp representerer det første gjennombrudd for en ren hedningemisjon. Evnukken fikk en stor åndelig etterslekt som fortsatt holder seg nær til Herrens lidende tjener. Gravkirken i Jerusalem er deres helligste sted hvor kristne etiopere har tilhold på taket. De tjener Herrens seierrike lidende tjener i hans grav- og oppstandelseskirke.

Etter hendelsen med den etiopiske evnukken ble apostelen Peter noe senere

Caesarea

Opprinnelig kalt Stratons tårn - en liten kystby med god havn, 350 f. Kr.

Får strategisk betydning etter romernes okkupasjon, 63 f. Kr.

Kong Herodes, "den store", bygger havnen Sebastos og byen Caesarea, 21- 10 f. Kr.

Innvies med mange gjester tilstede, 10 f. Kr.

Navnene Sebaste og Caesarea gis for å smigre den romerske keiseren.

Hovedstaden i den romerske provinsen Judea, etter år 6 e. Kr.

Hovedkvarter for Pontius Pilatus i år 26 - 36 e. Kr.

Store jødiske demonstrasjoner mot

Pilatus finner sted i Caesarea på grunn av krenkelser.

Filip bosetter seg i Caesarea etter ca 35 e. Kr.

Caesarea blir brohode for kristen misjon blant hedninger. Den hellige Ånds gave utøses over hedningene (Apg 10). Kallt "annen pinsedag" i Caesarea.

Paulus bor hos Filip i Caesarea, 57 e. Kr.

Paulus sitter internert som fange i Caesarea, 58-60 e. Kr.

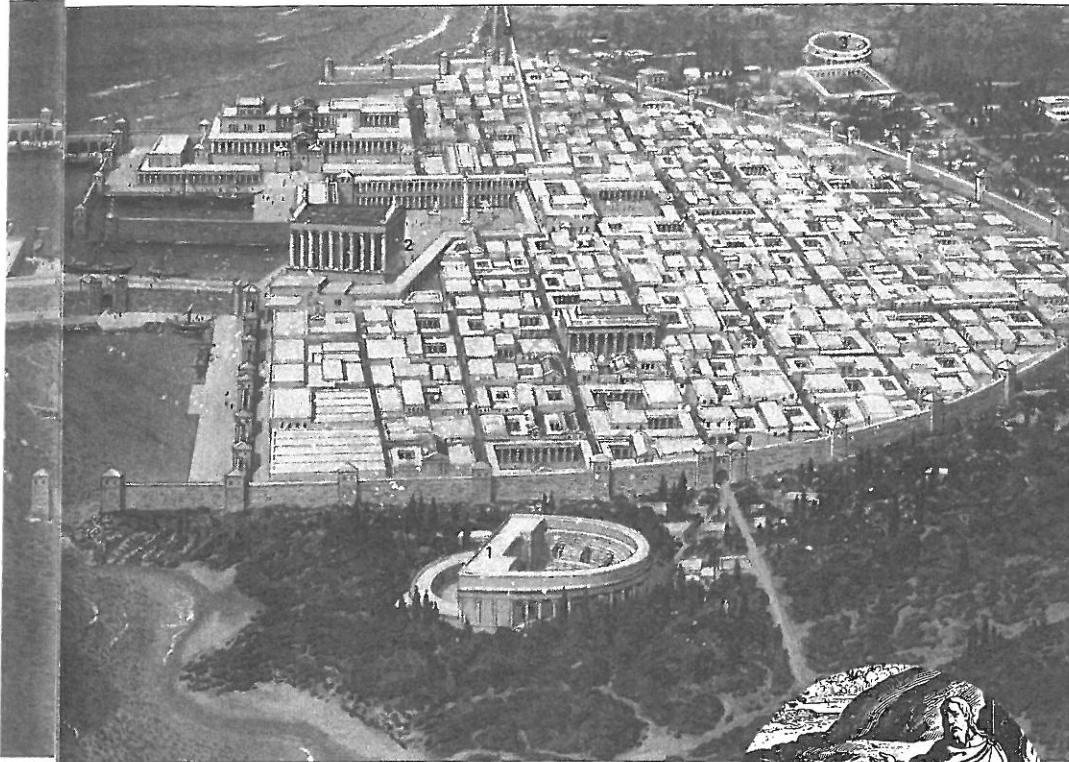
Apostelen Peter seiler fra Caesarea til Italia, ca 62-64 e. Kr.

Alvorlige motsetninger i Caesarea mellom det hedenske flertallet og den jødiske befolkningen om borgerrettigheter utløser den store jødiske oppstanden (66 e. Kr.)

Oppstanden knuses med Caesarea som hovedkvarter. Deretter gjenopprettes Caesarea og havnen som romersk koloni, 70 e. Kr.

Caesarea var korsfarernes viktigste brohode til Det hellige land frem til 1265 e. Kr. Etter dette ødelagt.

Bildet viser en rekonstruksjon av den herodianske byen på grunnlag av moderne arkeologi.

sendt til den romske offiseren Cornelius i Caesarea ved havet. Der kom Den Hellige Ånd over hedningene som hørte Ordet (Apg 10, 1- 11, 18). Utøelsen av Den Hellige Ånds gave over hedningene i Cornelius' hus, gjør et større volummessig inntrykk enn omvendelsen til den etiopiske hoffmannen. Men Apostelgjeringene fremhever gjennom rekkefølgen at Filips henvendelse til evnukken utmerket seg som det innledende vågestykket. Samtidig gir Apostelgjeringene også et signal om at Filip heller ikke var uten betydning for gjennombruddet til ikke-jødene i Caesarea. Etter at Filip forlot evnukken, forkynte han nemlig evangeliet i alle byene han reiste gjennom langs Middelhavskysten frem til Caesarea hvor han bosatte seg (Apg 8, 40). Både i Samaria og i kystområdet (Joppe/Jaffa) og trolig også i Caesarea bygger apostelen Peter på Filips gjer-

ning. Peters rolle er særlig å formidle Den Hellige Ånd til nye troende. Likesom døperen Johannes skildres som forløper for Jesus, forbereder Filip som forløper for Peter et hellig folk. Gjennom Peter mottar det så dåpen med Den Hellige Ånd. Apostelgjeringene tegner bildet av et samvirke mellom Peter og Filip mer enn en hierarkisk konkurranse. Filips forkynnelse av evangeliet i alle byene han reiste gjennom langs kysten og hans bosetting i Caesarea fikk således stor strategisk betydning for etableringen av kristne menigheter i hele Middelhavsområdet.